

André Jansen

NecoV N-symposium

Antwerpen, 26 april 2016

Bosgroepen

Beheer op standplaatsniveau:
een pas op de plaats.

Bosgroepen

Doel Rode Lijst met Groene Stip

- **Bepalen effectiviteit van effectgerichte maatregelen tegen verdroging, verzuring en vermesting;**
- **Maat voor effectiviteit is Rode-lijstsoort;**
- **Vaatplanten & dieren**

Vaatplanten: de cijfers op hoofdlijnen

te beschouwen RLS met EGM	358		
aangetroffen in reeksen	175	49%	
waarvan een Groene Stip	87	50%	24%
waarvan ephemere pioniers	7		
waarvan oranje stip	37		
totaal hoge mate positief	131	75%	37%
geen of weinig effect	227		63%

Vooraf vennen, natte heiden, duinplassen en –valleien, natte schraallanden
Veel minder in laagveenmoerassen, droge duinen, kalkgraslanden en heiden

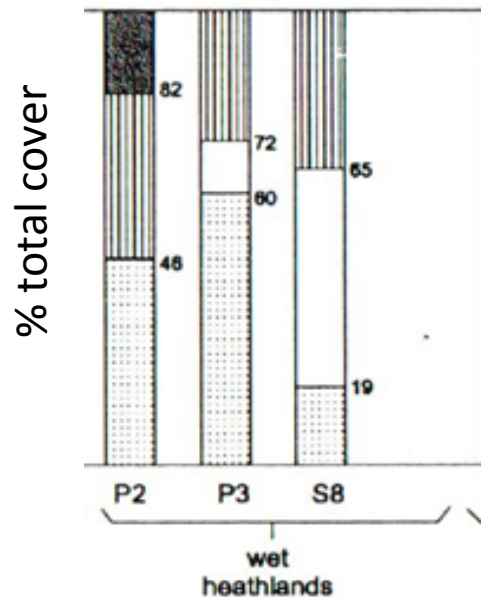
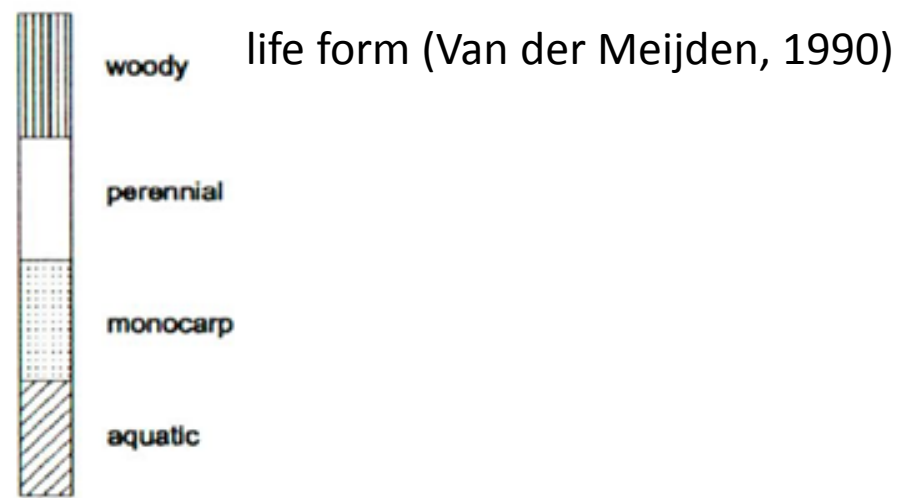
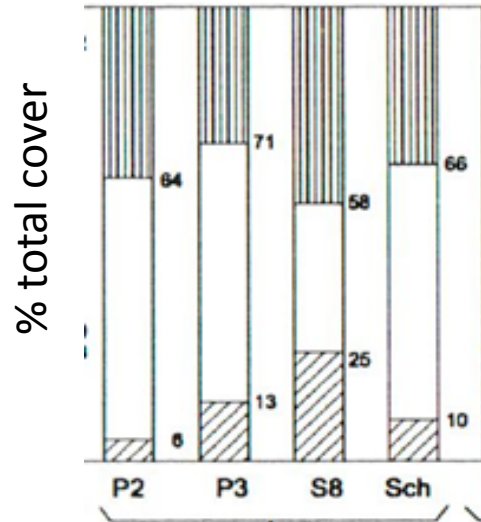
Statistische toetsing (Van Dobben, 2009)

Maatregel	Nrec	Effect*
Dempen sloten met gebiedseigen minerale grond	12	6.0
Ontgronden	43	2.8
Plaggen	296	1.6
Maaien en afvoeren	24	0.7
Begrazing	33	0.7
Baggeren	90	0.7
Oevers vrijstellen	57	0.7
Stimuleren winderosie, verstuiven	12	0.7
Kalk/mergel toevoegen	22	0.7
Hydrologische maatregelen	31	0.7
Aanvoer (gebufferd) grondwater	31	0.7
Omvorming	17	0.7

* absolute aantal RLS vooruitgegaan (Nvooruit-Nachteruit) bij mediane reekslengte van 6 jaar; 0.7 = overall gemiddelde effect over alle habitattypen en alle maatregelen (incl. géén); Effect maatregel = 0.7: niet significant afwijkend van overall gemiddeld effect;

Herstel natte heiden Twente

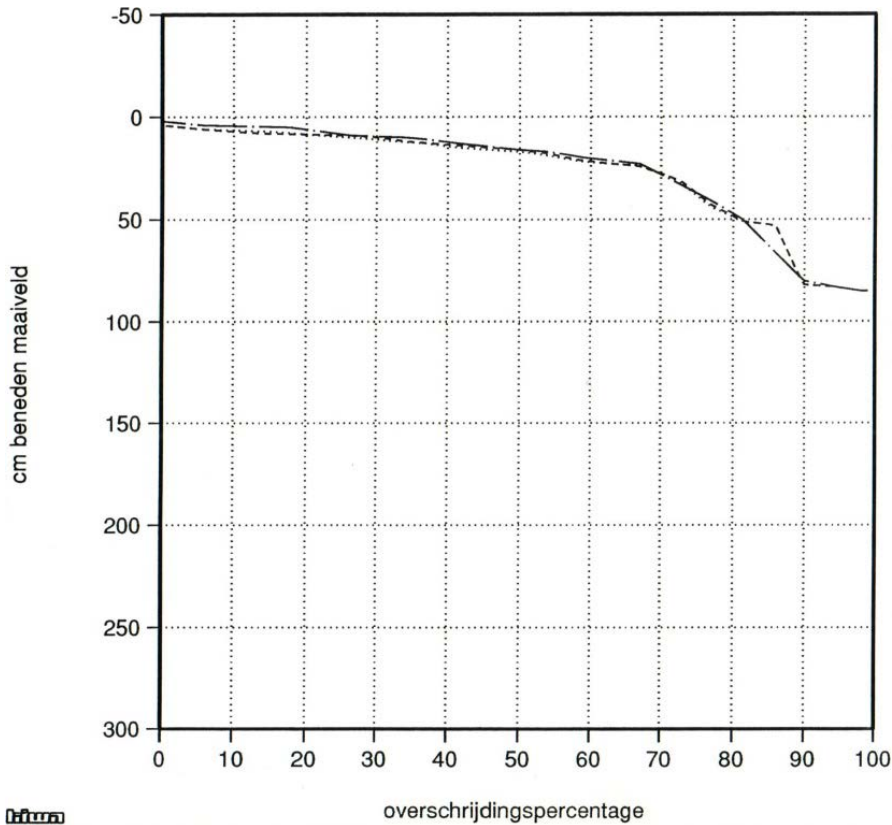

81680 R 04

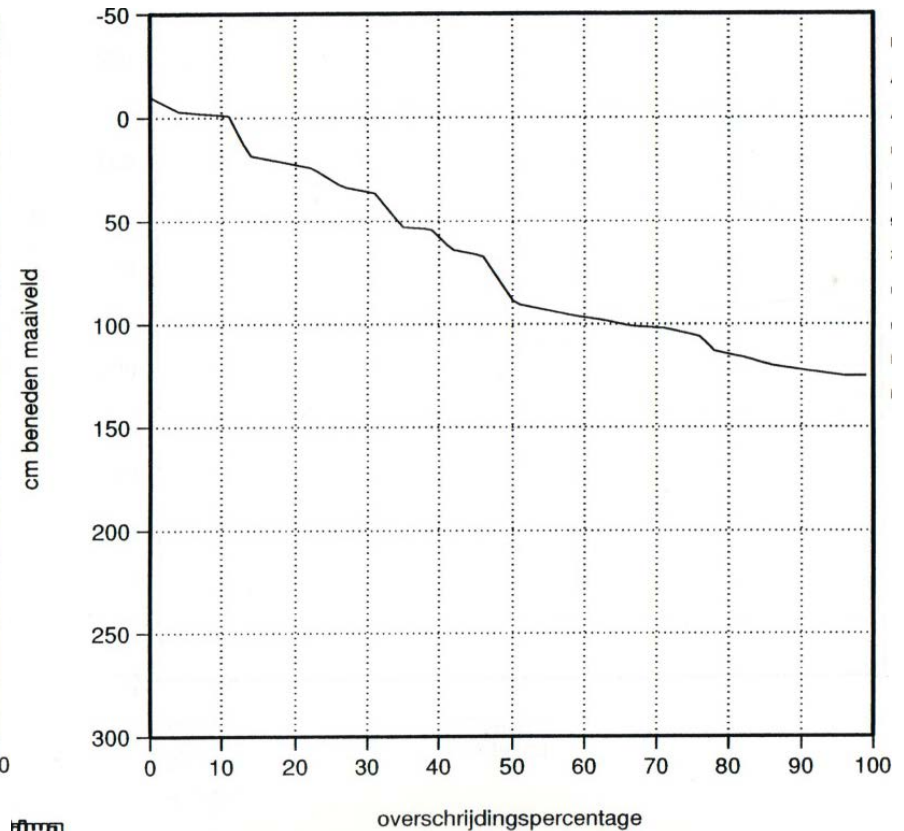

Grondwaterregime heiden

Stroothuizen S8 natte heide

Punthuizen P3 natte heide

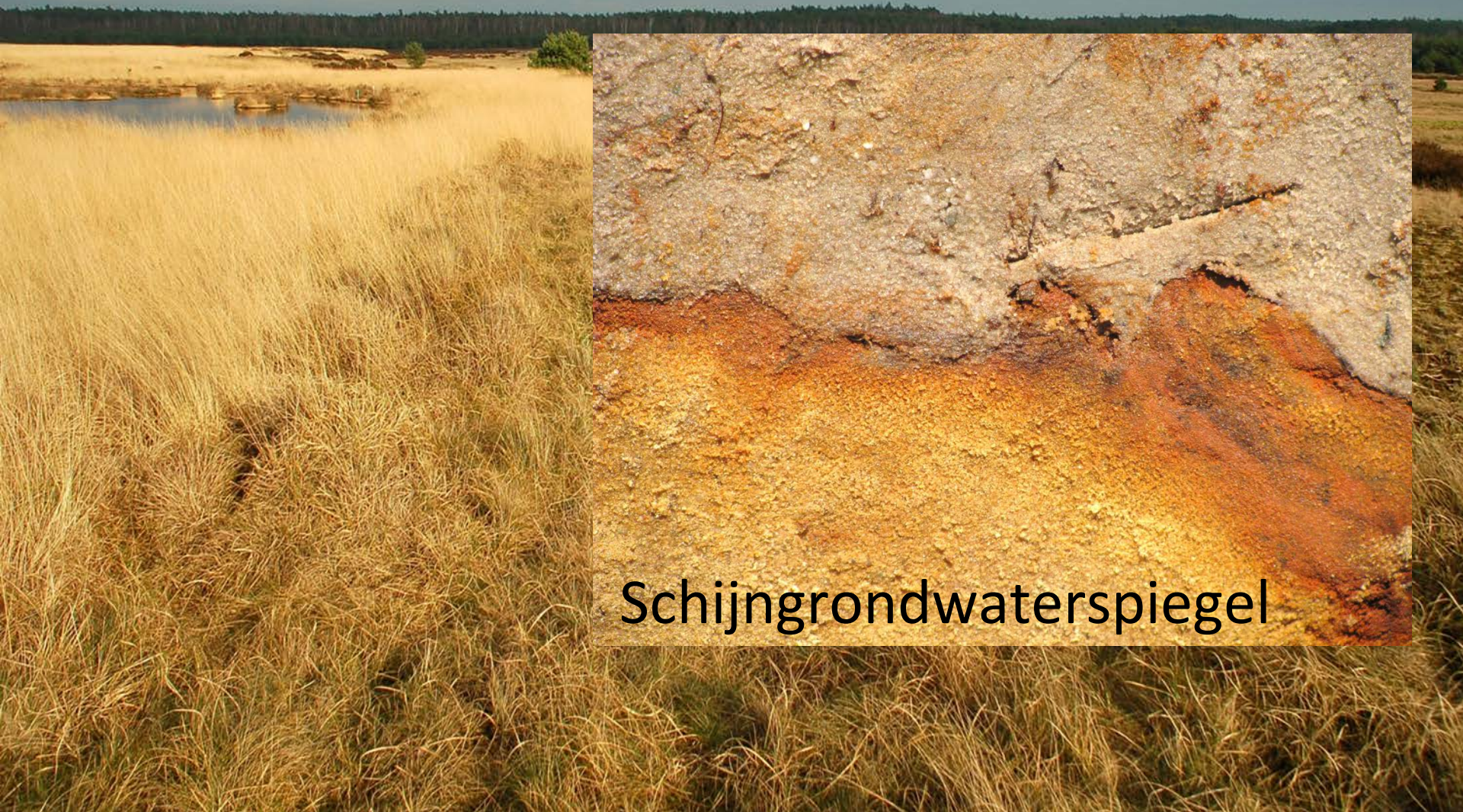
overschrijdingspercentage

overschrijdingspercentage

- Pijpenstrootje begroeiingen zijn natuurlijk fenomeen: geen verdroging, niet plaggen

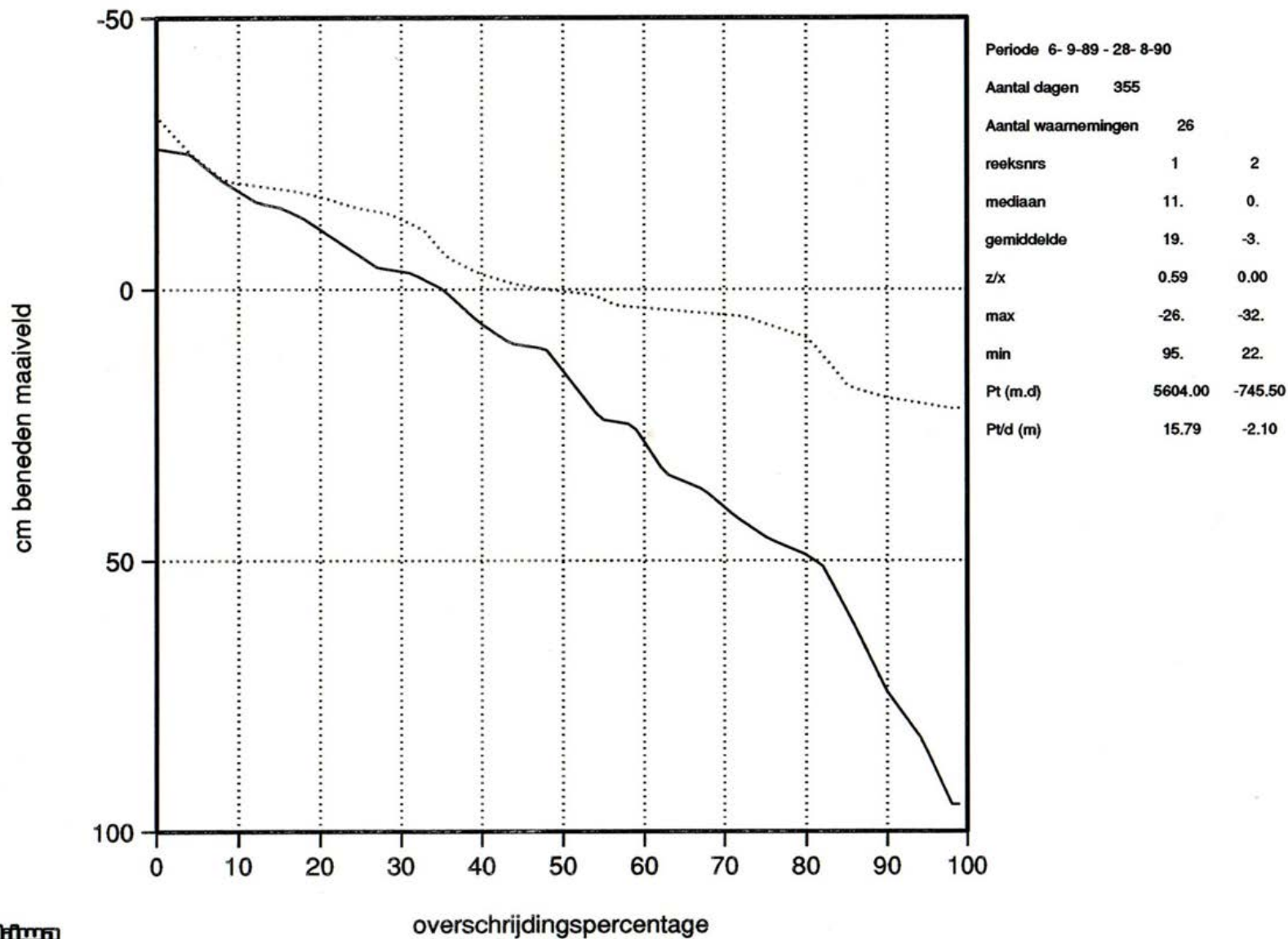
Schijngrondwaterspiegel

Vennen Waterlobelia-associatie

Grondwaterregime Waterlobelia-associatie

Plaggen heide & schonen vennen

- Analyseer eerst of vergrassing met Pijpenstrootje (en in vennen codominantie met) gevolg is van verdroging;
- Alleen succesvol wanneer grondwaterregime op orde is (gebracht);
- Anders alleen tijdelijk succes.

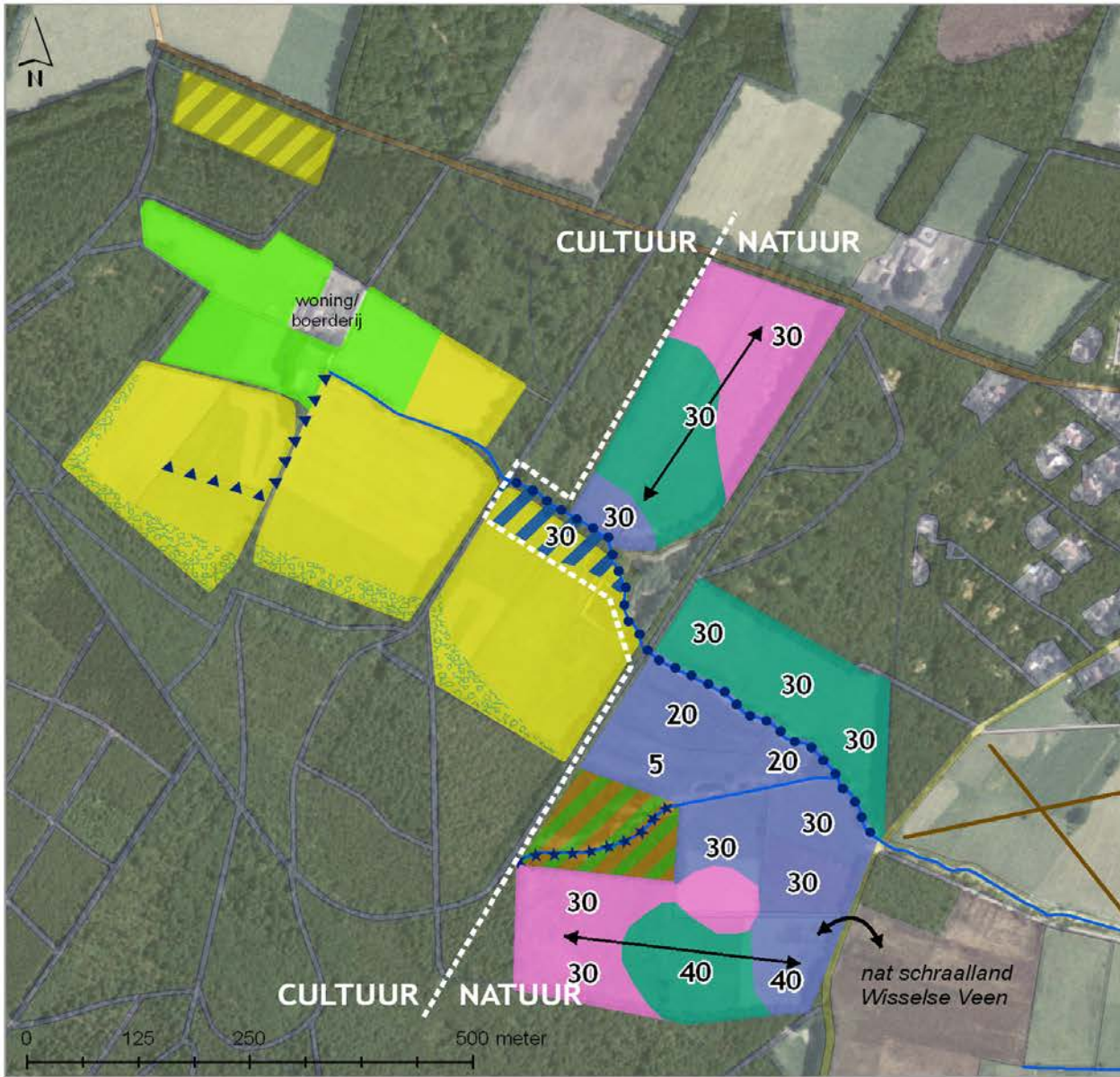

Wisselse Veen – landgoed Tongeren

- Flank Oost-Veluwe
- 1994 – herstel Wisselse Veen HGL
- Landgoed Tongeren
- Fase 2 herstel Wisselse Veen HGL

Legenda:

Natuurbeheertypen:

droge heide (N07.01) /
droog heischraal grasland (N11.01) /
vochtige heide (N06.04)

vochtig/nat schraalland (N10.01)

nat schraalland (N10.01)

voedselarme natte laagte (N10.01):
overgang van (natuurlijke) beek
naar kruiden- en faunarijke grasland

kruiden- en faunarijke grasland (N12.02)

kruiden- en faunarijke grasland (N12.02) /
kruiden- en faunarijke akker (N12.05)

Overig:

kleinschalig agrarisch landschap (erf+weide)

boskap en verwijderen strooisellaag

struweel (overgang grasland naar bos) of
zoekgebied bosaanplant (compensatie)

zoekgebied bosaanplant (compensatie)

boskap omgeving sprengkop Witte beek

droog/nat gradient (ecologisch waardevol)

aansluiting op bestaand natuurterrein

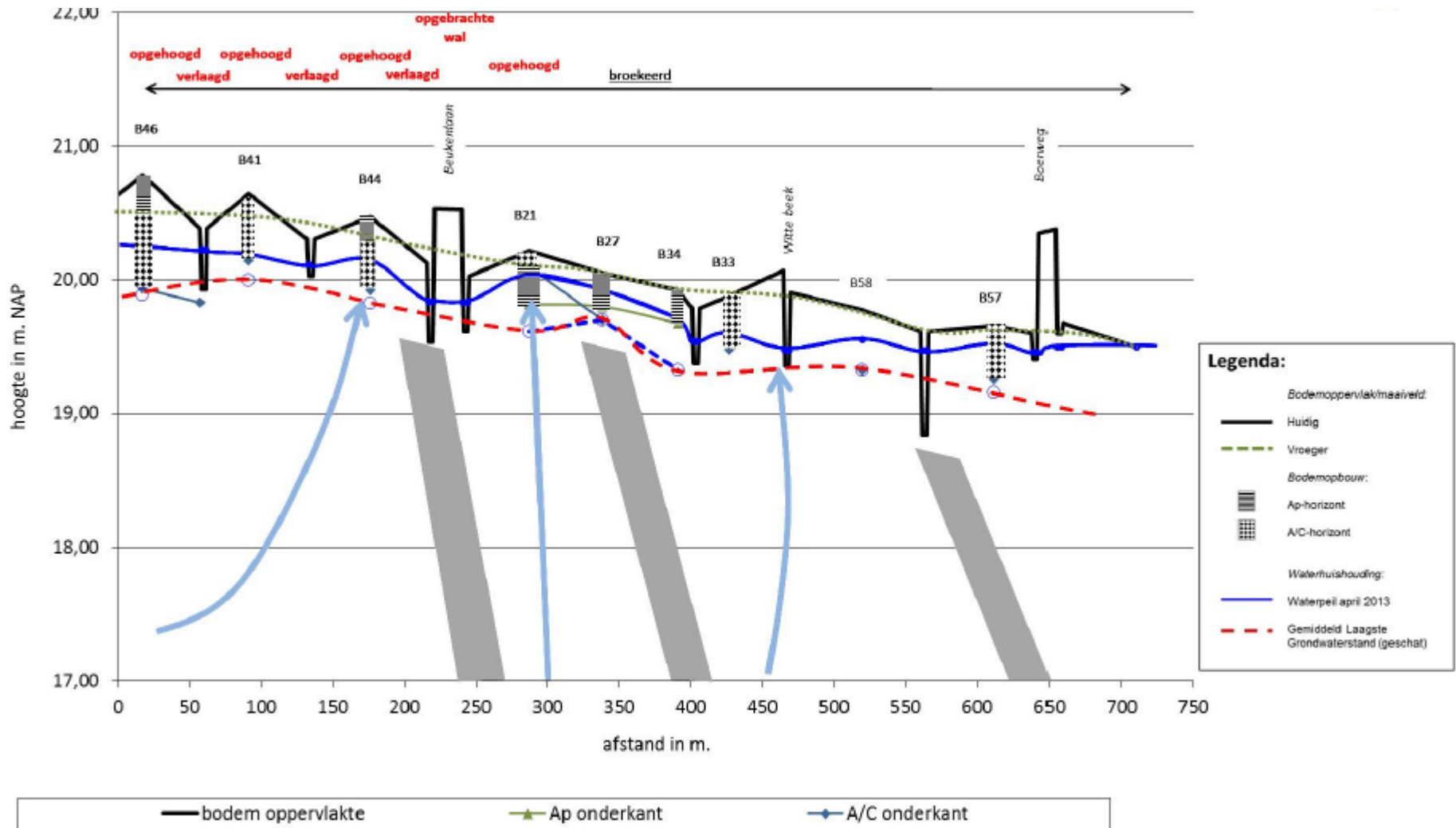
beek zichtbaar maken

natuurlijke beek met glooiende oever

verlending sprengkop Witte Beek

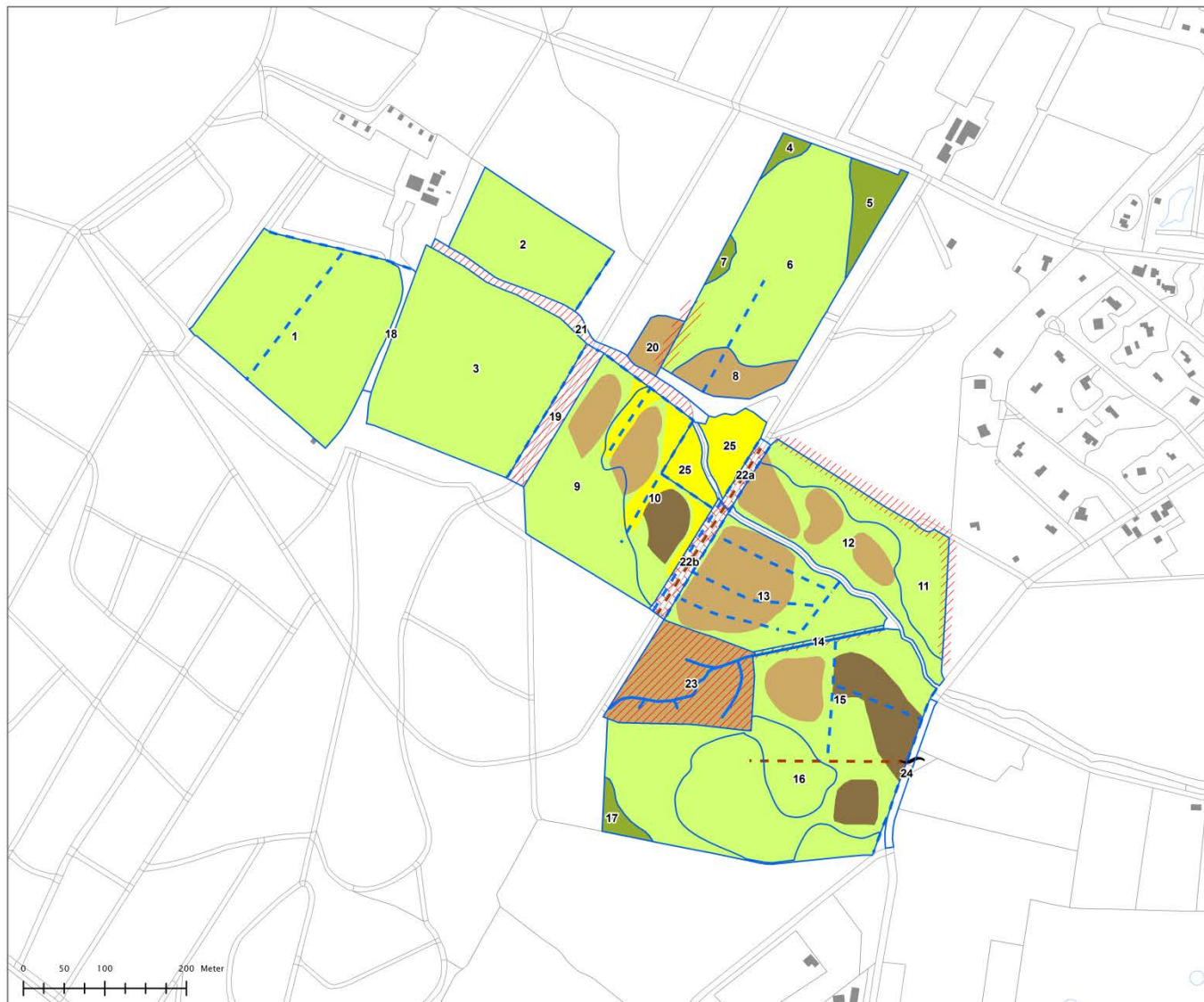
30 ontgrondingsdiepte (centimeters)

Hydro-ecologische systeemanalyse

Bron: Jansen et al. (2013)

Legenda

- Voorde of duikers
- Beek verondiepen tot aan maaiveld
- Sloten dempen
- Afgraven pad
- Beuk vellen & opslag verwijderen
- Bos(rand) dunnen/ Jap. lariks vellen/
Verwijderen opslag
- Plaggen 10-15cm
- Plaggen 20-25cm
- Uitmijnen/ maaien & afvoeren
- Opvullen laagtes
- Bosaanleg
- Beheereenheden

Projectie: Rijksdriehoekseitel

Getekend d.d.: 20-04-2016

Auteur: JT

Projectnr.: 13.30.10168.01

Schaal (A3): 1:5.000

Ondergrond: Copyright © 2016, Dienst voor het
kader en openbare registers,
Apeldoorn.

EN TEVENS:

1. Terreinhoogten Landgoed en Geldersch Landschap aaneensluitend;
2. Doorvoer van water naar in te richten deel Geldersch Landschap;
3. Gebruik van elkaars beheermiddelen

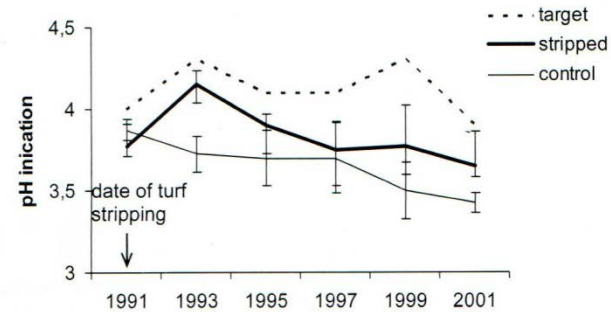
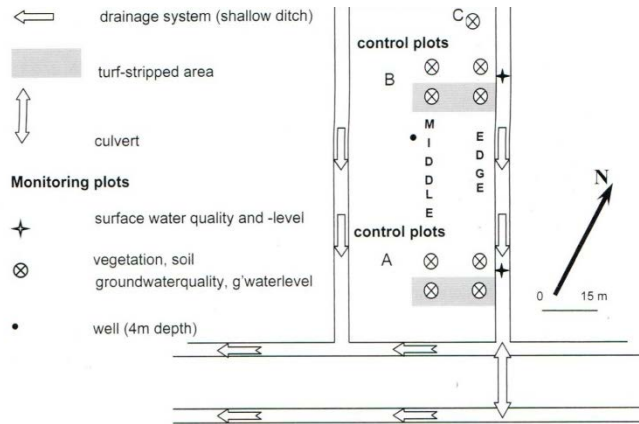
Korenburgerveen – herstel Blauwgrasland

- Zeer sterke veenmosontwikkeling, verdwijnen /achteruitgang basenminnende & kenmerkende soorten
- Oorzaak: verzuring
- Maatregelen:
  - Afvoer regenwater via greppel- en slootstelsel;
  - Plaggen veenmostapijten

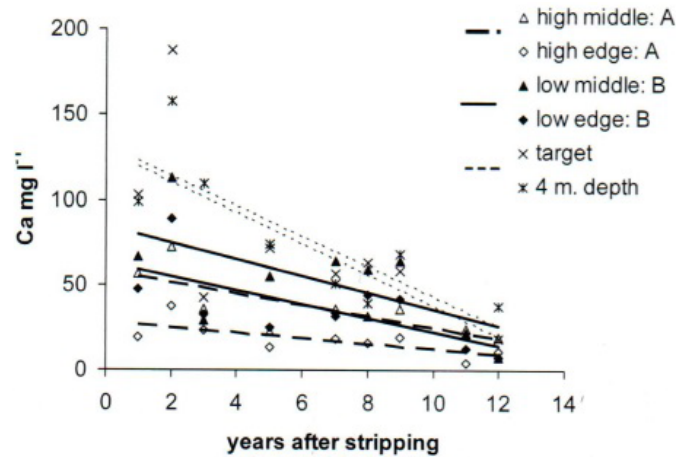

Korenburgerveen (Van der Hoek, 2005)

Figure 3. pH indicator value according to Ellenberg of the vegetation in the stripped, control and target plots. Values are means $\pm$ SE. The negative trend in the control plots is significant ($P < 0.01$).

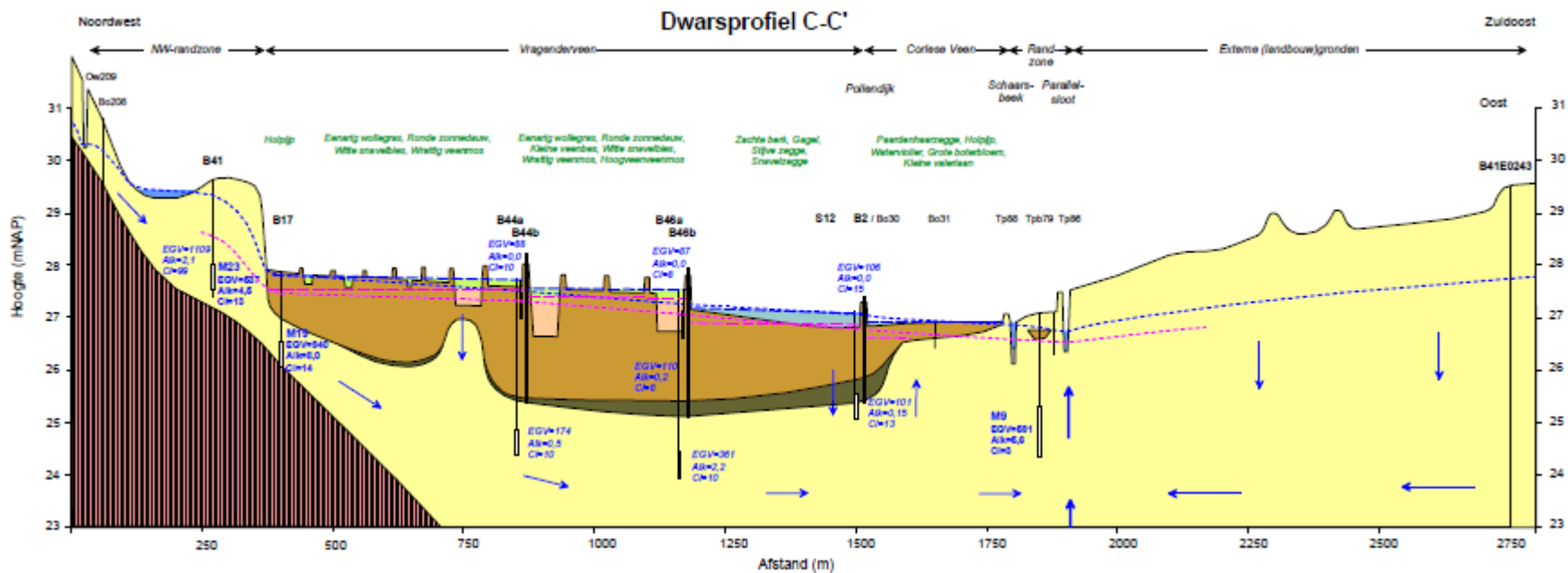

Resultaten:

- Verdere achteruitgang basenminnende plantensoorten;
- Daling calciumgehalten grondwater
- pH-waarden op niveau dankzij door toename alkaliniteit via reductie sulfaat

Systemanalyse

Bron: Bell & Van 't Hullenaar (2011)

Maatregelen

- Dempfen Schaarsbeek;
- Herinrichting randzone: verwijderen voedselrijke toplaag
- Dempfen interne ontwatering (ook in Blauwgraslanden)
- Volgende fase: dempen / verondiepen randsloot

2 jaar na maatregelen

Ontwikkeling van:

- Eutrofe moerassen
- Mesotrafente Draadzegge-
moerassen (trilvenen)
- Blauwgrasland – hoogste delen
- Sterke afname veenmossen

Ten slotte: Beheer op standplaatsniveau: een pas op de plaats!

Systeemanalyse
(LESA)

1. Welke kwaliteiten heeft gebied?
2. Visie – waarheen?
3. Doelen vaststellen?
4. Welke knelpunten?
5. Maatregelenstrategie:
wat is waar nodig;
samenhangend?

Grootte terrein

1. Landschapsschaal
2. **Standplaatsniveau**
3. Leefgebieden
soorten

PAS?

